

Лірична поезія Р. Братуня, втілена І. Шамо у хорівій мініатюрі «Зимова акварель», завершує цикл. Створюючи образ зимового вечора, І. Шамо виступає як майстер хорového звукопису.

Хоровий цикл «10 хорів на вірші українських поетів» І. Шамо є підсумком композиційно-змістового переосмислення віршів сучасних українських поетів, їх художнім відтворенням у хорovому звучанні.

Тетяна Кисельова

ОГЮСТЕН ЕЖЕН СКРІБ – СПІВТВОРЕЦЬ ВЕЛИКОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ОПЕРИ

На початку ХІХ століття у Франції виникає новий оперний жанр – велика опера. Характерними ознаками великої французької опери є монументальність, масштабні оперно-хорові сцени, насичений драматизм, помпезні декорації, сценічні ефекти. Історичні сюжети ставали основою оперних лібрето цього жанрового різновиду.

Зародження нового оперного жанру у творчості Д. Обера, Ф. Галеві та Дж. Мейєбера пов'язано з діяльністю лібретиста та драматурга Е. Скріба (1791-1861). Саме йому належать лібрето найвизначніших творів великої французької опери: «La muette de Portici» Д. Обера, «La Juive» Ф. Галеві, «Huguenots», «Robert le diable» Дж. Мейєбера та ін.

Огюстен Ежен Скріб – французький драматург та лібретист. Е. Скріб почав кар'єру драматурга у 18 років, звернувшись до vaudeville – стародавньої форми короткої сатиричної комедії, в якій використовувалися римовані куплети та музичні інтерлюдії. Незабаром він почав замінювати героїв, властивих vaudeville, персонажами із сучасного суспільства. У підсумку Скріб отримує популярність як майстер ретельно вибудованих і спланованих з точки зору розвитку сюжетних ліній п'єс, особливо після успіху опер, лібрето до яких він створив.

М. Черкашина-Губаренко підкреслювала, що Е. Скріб знав театр, мав особливе чуття до смаків публіки і вмів при цьому ці смаки непомітно, по-своєму спрямовувати. Сила його таланту полягала в охопленні цілого та в умінні при плануванні сюжету давати простір усім засобам театрального впливу. Е. Скріб, працюючи над історичними операми аналізував, співвідносив і перевіряв численні історичні документи, бо прагнув до достовірності, щоб дія опери була максимально наближена до часу історичної події.

Лібрето, створені Е. Скрібом, відрізняються надзвичайною складністю у розвитку сюжетних ліній оперного твору. Наприклад «Huguenots» демонструють переплетення декількох сюжетних ліній, зокрема:

- міжконфесійна релігійна ворожнеча;
- історична лінія, де спираючись на історичні факти, лібретист показали складні людські відносини в умовах релігійного конфлікту;
- кохання між представниками двох релігійних конфесій: Валентина і Рауль;
- лінія самопожертви.

Е. Скріб одночасно писав лібрето для «La Juive» Фроменталю Галеві (1835) та «Huguenots» Дж. Мейєрбера (1836), тому в сюжетах цих опер є збіги. В обох музично-театральних творах представлені релігійні меншини, котрі знаходяться під гнітом церковної чи державної влади.

У. Кростен в дослідженні «Мистецтво і бізнес» називає період появи велткої французької опери «підміною реальності» пояснюючи тим, що митці підлаштовувались під французьку публіку. Париж був перенасиченим видовищами та розвагами і залучити публіку до театру тут могло лише щось незвичайне, нагромадження екстравагантностей, особлива розкіш постановки, але, до того ж, і щось дуже зворушливе, просте, що торкається сентиментальної струнки в серцях втомлених від політичних струсів людей. Даний фактор змушував і лібретиста, і композитора працювати, насамперед, над втіленням

вражаючих ефектів. Автор вважає, що «і традиція, і принцип були повністю підпорядковані одній головній меті комерційного успіху» [1]. Ця спірна думка довгий час панувала і в радянському музикознавстві. Як приклад, У. Кростеном обраний оперний твір «La muette de Portici» Д. Обера, сюжет якого був заснований на історичній події – повстанні неаполітанців під проводом рибачка Мазаньєлло проти іспанців у 1647 році та містив любовну лінію. Відсутність відповідної співачки на роль Фенелли спричинила появу на сцені німої головної героїні, образ якої втілювали відомі балерини і майстрині пантоміми.

До речі, дослідник зазначає, що творцями жанрової моделі великої французької опери є тандем Дж. Мейєрбера зі Е. Скрібом, хоча саме Д. Обером був створений перший зразок цього жанру 1828 року. А вже 1833 року на лібрето Е. Скріба Д. Обер створює другу оперу в жанрі великої французької опери – «Gustav III», де за основу сюжету покладено віроломне вбивство короля Швеції Густава III (Стокгольм, 1792 р.) і любовна лінія між королем і Амелією, дружиною його друга Анкарстема.

Конструкція лібрето Е. Скріба сприяла наскрізному розвитку оперної дії, що не припиняється, а перемикається з однієї ситуації на іншу. Як підкреслює К. Ляйх-Галлан, це спричинило посилення ролі ансамблів і хорів у музично-сценічному творі, де монументальні хорові сцени вражали масштабами і визначали стиль великої французької опери. М. Черкашина-Губаренко виокремлює хор у великій французькій опері, як окрему діючу особу, визначаючи його терміном «багатоликий хор», активність участі якого у дії підкреслює роль історії колективних начал.

Таким чином, оперні лібрето Е. Скріба сприяли появі й розквіту жанру великої французької опери, бо визначали її характерні ознаки.

Список використаних джерел

1. Crosten W. French Grand Opera : an art and a business. New York: King's crown press Columbia university. 1948, 162 p.
2. Everist Mark The Name of the Rose: Meyerbeer's opéra comique, Robert le Diable, 1994. URL: <https://www.jstor.org/stable/947055> (Дата звернення 10.04.2022).